

Conferenties over de Heilige Geest: 1. De hunkering van God naar de mens

Almachtige eeuwige God,
Gij hebt de heilige Maagd Maria,
toen zij in verwachting was van uw Zoon,
ingegeven Elisabeth te bezoeken.
Wij bidden U, dat wij samen met Maria
altijd uw grootheid kunnen prijzen,
wanneer ook wij de ingevingen volgen van de Heilige Geest.
Door Christus, onze Heer. Amen.

Oratie van 31 mei, bezoek van Maria aan Elisabeth

1. HET BEZOEK VAN DE HEILIGE MAAGD MARIA AAN HAAR NICHT ELISABETH

Dierbare luisteraars. Vandaag vieren we tijdens de voorbereiding op het Pinksterfeest het Bezoek van de Maagd Maria aan haar nicht Elisabeth. Maria, zwanger van de Heilige Geest, draagt Jezus in haar schoot en het eerste waartoe de Geest haar inspireert, is een bezoek te brengen aan haar nicht. Als Maria groet wordt sint Jan de Doper in de schoot van Elisabeth vervuld van de Heilige Geest en begint zijn moeder te profeteren. Deze geheimvolle ontmoeting tussen twee vrouwen is vol van de Heilige Geest.

Dit bezoek is een mysterie, omdat hier het geheim van God met de mensen op een bepaalde wijze oplicht. Het initiatief van Maria om haar nicht Elisabeth te hulp te snellen, blijkt haar door de Heilige Geest te zijn ingegeven. Maria had haar 'fiat', mij geschiede, uitgesproken en daardoor kreeg God alle kans. In de gewone gebeurtenissen van alle dag – een bezoek, een begroeting, een liefdevolle ontmoeting – sprong de vonk van de Geest over. Na ons 'ja'-woord, of beter gezegd, na ons 'mij geschiede', kan de Geest ook ons in het gewone alledaagse leven 'inspireren'. Zo kan elke menselijke ontmoeting tot een ontmoeting met God uitgroeien.

2. DE HEILIGE GEEST: DE GROTE ONBEKENDE

We zien aan deze ontmoeting dat er iets heel bijzonders met de Heilige Geest aan de hand is. Een gewone, menselijke gebeurtenis, een ontmoeting tussen twee vrouwen, wordt opgetild boven het dagelijkse en bevat een mysterie in zich doordat de Heilige Geest werkzaam is. Wie of wat is die Heilige Geest die in het Nieuwe Testament zo

vaak ter sprake komt? Hij lijkt ons zo vertrouwd en tegelijk is Hij de grote Onbekende. In het Credo belijden dat Hij Heer is en het leven geeft. Dat Hij voortkomt uit de Vader en de Zoon en zelf ook God is: één God in drie Personen. En dat Hij gesproken heeft door de profeten. De Geest 'inspireert' mensen, de Geest is werkzaam in mensen. Is Hij een onbekende factor, een soort magische kracht die in ons werkt?

Meestal wordt Hij bijna zo voorgesteld en vragen wij dat Hij in ons komt om allerlei te bewerkstelligen. Kom Heilige Geest, bidden wij op Pinksteren. *Was wat vuil is en onrein, overstroom ons dor domein, heel de ziel die is gewond; maak weer zacht wat is verstard, koester het verkilde hart, leid wie zelf de weg niet vond.* (sequentie van het Pinksterfeest) Is dat alles wat we over Hem kunnen zeggen en is Hij alleen belangrijk vanwege zijn gaven?

In de westerse theologie was de aandacht voor de Heilige Geest tot aan het Tweede Vaticaans Concilie minimaal gebleven. Er werden in de theologie cursussen gegeven over de Drie-eenheid, de christologie en de ecclesiologie. Er was een traktaat over Maria en over de genade. Maar een expliciet traktaat over de heilige Geest ontbrak meestal. Ongeveer honderd vijftwintig jaar geleden riep paus Leo XIII de Kerk op, meer aandacht aan de heilige Geest te besteden. Die oproep was blijkbaar nodig, maar werd nauwelijks beantwoord.

Natuurlijk was de heilige Geest niet afwezig. Hij was overal aanwezig en daarom zo ongrijpbaar: de Geest waait waar Hij wil. Sinds de heilige Augustinus, een kerkvader uit begin vijfde eeuw, zijn we in het Westen er gewend aan geraakt om meer over 'genade' te spreken dan over 'Heilige Geest'. Genade is niet zelf de Heilige Geest, het is één van de uitwerkingen van de Geest. Achter 'genade' zit de Heilige Geest verscholen. En dit is nu typisch een eigenschap van de Geest: Hij verbergt zich, Hij verwijst door, Hij geeft door. Op de bekende icoon van Roeblyev zien we de linker engel op dergelijke wijze afgebeeld. In de oosterse interpretatie representeert die linker engel de Heilige Geest en deze engel is doorschijnend én veelkleurig. Dat is de Heilige Geest: doorschijnend en veelkleurig. De Geest is transparant.

3. DE GEEST IS TRANSPARANT

Door zijn transparantie is de Geest de eenheid tussen Vader en Zoon. In de Geest ziet de Vader de Zoon en zo zichzelf weerspiegeld. En de Zoon ziet in de Geest de Vader. In een volledige omhelzing, een liefdeseenheid. Door zijn transparantie brengt de Geest de eenheid tot stand. Tussen Vader en Zoon, én tussen God en mens. De Geest wil ons die eigenschap van transparantie doorgeven zodat we als een echte christen, Christus

weerspiegelen en uitstralen, zodat Christus door ons heen kan stralen. Op die manier kunnen we als het ware 'icoon van Christus' worden.

Maar hoe worden we transparant? Kijken we naar het glas in een venster. Pas als de ruit goed schoon gewassen is, is ze doorzichtig; zo doorzichtig dat het glas zelf niet meer te zien is. Het glas treedt terug en geeft niets van zichzelf, geeft alleen door wat er achter ligt.

Doorzichtigheid en transparantie hebben alles te maken met schoon zijn, met zuiverheid en heiligheid. In elke heilige weerspiegelt zich iets van het gelaat van Christus. Doorzichtigheid of heiligheid is bij uitstek de eigenschap van de Heilige Geest. Dat maakt Hem zo ongrijpbaar, omdat Hij geen Persoon is tegenover ons, zoals de Vader en de Zoon, maar juist een Persoon tussen ons en in ons. Hij staat aan onze kant en kijkt door onze ogen. Of beter: wij mogen door zijn ogen heen de Vader en de Zoon aanschouwen. In zijn transparantie geeft Hij door en treedt zelf terug. Vandaar, dat de Heilige Geest de grote Onbekende is. We kennen Hem allemaal, maar we weten niet zoveel van Hem. Of is het misschien juist omgekeerd: we weten iets van Hem, maar kennen Hem niet?

4. WETEN EN KENNEN

We moeten immers een onderscheid maken tussen twee vormen van kennis. In het Nederlands hebben we toevallig ook twee verschillende woorden: weten en kennen. In het dagelijks leven worden deze twee niet als aparte begrippen onderscheiden, maar ik wil ze nu elk op een specifieke manier gebruiken om zo twee aspecten te kunnen verhelderen.

Laat ik met een voorbeeld beginnen. Vanaf mijn middelbare school heb ik een vriend. Op school zaten we altijd naast elkaar en later op de universiteit hielden we veel contact. Sinds mijn intrede in de abdij zie of spreek ik hem nog hooguit één keer per jaar. Ik weet ook niet zo veel meer van hem: zijn dagelijkse bezigheden, de gebeurtenissen van alledag ... En toch ken ik hem. We hoeven maar even contact op te nemen en het 'klikt' weer. We kennen elkaar, ook al weten we niet zoveel meer van elkaar.

De omgekeerde situatie kan ook voorkomen. Kijken we naar onze koning Willem Alexander. Er zijn oranje-fans die bijna alles over hem weten. Alle gegevens hebben ze nageplozen. Op die en die dag was hij daar en daar om dat en dat te doen ... Ze weten alle feitjes, waarschijnlijk nog meer dan Maxima. En toch: ze kennen hem misschien niet, hebben hem nooit persoonlijk ontmoet. De koningin weet minder maar kent hem

toch beter. Veel weten is iets anders dan goed kennen.

Dat 'veel weten', wat alles met wetenschap te maken heeft, is eenvoudig over te brengen. Iedereen kan die weetjes achterhalen, ook al kan het moeite kosten. Het is als het ware 'objectief', dat wil zeggen een weten van weetjes onafhankelijk van wie het weet. Het is vooral het weten van het verstand. En daar tegenover (liever: daarnaast!) staat het kennen van het hart. Die kennis is niet zo maar over te dragen, die is persoonlijk, deels uniek. Zoals ik mijn vriend ken, zo kent niemand hem. De weetjes kan ik overdragen (voor zover ik ze weet): hoe oud hij is, wat zijn beroep is, met wie hij getrouwd is, hoeveel kinderen hij heeft ... Maar mijn kennis van het hart kan ik niet overdragen. Het is een vertrouwdheid, een persoonlijke en persoonsgebonden kennis.

Dit bovenstaande geldt ook voor ons weten en kennen van God. In de theologie weten we heel veel van God, maar het hoeft nog geen kennis van het hart te zijn. Er zijn grote theologen die dikke boeken hebben geschreven en op het eind van hun leven tot de ontdekking komen dat ze nauwelijks een persoonlijke kennis van God hebben. Om bijvoorbeeld in overgave aan God te sterven, is meer nodig dan de wetenschap dat God te vertrouwen is. Andersom zijn er 'eenvoudige zielen' (oh, zalige eenvoudige zielen!) die weinig van de katechismus onthouden hebben, maar God ten diepste kennen.

Bij het weten blijven we zelf buiten schot. Het eenvoudige feit dat je in staat bent een mening onder woorden te brengen, een argument aan te voeren, een standpunt te verdedigen en helder te formuleren, geeft je het rustige gevoel een situatie onder controle te hebben. Maar op deze wijze blijf je een buitenstaander.

Hier ligt een belangrijke reden waarom we ons liever beperken tot het weten, tot een – ik zou haast zeggen – theoretische omgaan met God: een spreken over God zonder te spreken met God. We hebben zo God onder controle en we blijven meester over onszelf en over God. Want God is gevaarlijk. Dat weten we. Op dat punt kennen we Hem. Als we God gaan leren kennen, boven alle weetjes uit, dan gaat Hij stap voor stap met ons op weg. Dan wordt Hij de meester. Dan wekt Hij een onrust van het verlangen op. We hebben ons leven niet meer in eigen hand.

5. ZICH LATEN RAKEN

Het weten van het verstand en de kennis van het hart. Het weten van het verstand kunnen we in woorden vangen. Ook al is het soms een moeilijke worsteling met de taal, in de vele eeuwen hebben we een theologische woordenschat opgebouwd waardoor we heel wat zaken (weetjes) vrij aardig kunnen verwoorden. Maar de kennis

van het hart laat zich niet zo eenvoudig in taal vangen. Als we vanuit de kennis van het hart willen spreken, schieten de woorden steeds tekort.

Denk u er bij voorbeeld aan hoe u iemand moet duidelijk maken dat een bepaald schilderij mooi is. U zegt dan: "Let op die kleuren, en die lijn daar ..." "Die lijn daar", een rare opmerking natuurlijk, want een lijn is een lijn. En toch is er schoonheid. De schoonheid in de kunst is meer dan alleen een gevoel: zo 'voel' ik dat en jij 'voelt' dat anders. Bij schoonheid gaat het om echte kennis van het hart, die wat anders is dan zuivere sentimentaliteit. Alle kennis van het hart wordt in onze tijd afgedaan als sentimenteel vanuit subjectieve gevoelens. Maar als we geraakt worden door een tekst uit bijvoorbeeld de heilige Schrift, kan dat een teken zijn dat God iets tot ons wil zeggen. Als er iets in ons hart meetrilt is dat vaak een teken dat de Heilige Geest meewerkt. We zien dit alles nog sterker bij de mystieke kennis die bij uitstek een kennis van het hart is. Mystiek is niet een kwestie van gevoel of zelfs van overgevoeligheid en sentimenten. Een mysticus kan zeer nuchter zijn, ook al zal hij of zij zich laten overspoelen door gevoelens wanneer het mysterie hem of haar raakt. Iemand die ongevoelig is laat zich niet raken. Maar een mysticus (en we dragen allemaal iets van een mysticus in ons) zet zijn hart open, laat zich raken door het mysterie en het kan niet anders dan dat iemand in die situatie zijn gevoelens de vrije loop laat. Die gevoelens zijn een natuurlijk gevolg van de mystiek, maar ze zijn niet zelf de mystiek. Men zou een 'on-mens' zijn als er geen gevoelens omhoog komen wanneer men diep geraakt wordt, door God, door het mysterie, door de heilige Schrift.

Dit aspect van 'zich laten raken' is kenmerkend voor de kennis van het hart. Bij het weten van het verstand blijven we de buitenstaander, een toeschouwer. Wat we verstandelijk weten heeft niets met de binnenkant van het mysterie te maken, hooguit met de buitenkant. Het weten nodigt uit tot verder denken. Bij de werking van het verstand gaat het uiteindelijk om het 'oplossen' van raadsels. Maar een mysterie laat zich niet oplossen. De Franse filosoof Gabriël Marcel maakt in dit verband onderscheid tussen 'problème' en 'mystère'. In onze tijd wordt de wereld vooral als 'probleem' beleefd. Denken we aan 'het probleem van het lijden'. Indirect en onbewust wordt hierbij gedacht: dat kunnen we oplossen. Als we er met z'n allen tegenaan zouden gaan, dan ... Het lijden is echter niet 'op te lossen'. Het is immers ook een mysterie zodat we nooit een volledig antwoord hebben.

Als we met een probleem geconfronteerd worden, zoeken we naar oplossingen. Als we met een mysterie geconfronteerd worden, laten we ons treffen. Het mysterie vraagt om een innerlijk, persoonlijk geraakt worden. Bij raadsels proberen we te

begrijpen, bij mysteries laten we ons grijpen.

Neem bijvoorbeeld: God is liefde. Dat weten we uit de heilige Schrift, de katechismus en de theologie. Maar als we dit mysterie 'kennen', wordt het anders: God is een Minnaar en Hij is Beminde. Of meer nog: God is mijn Minnaar en mijn Beminde. De kortste preek die ooit in onze abdij gehouden is luidde: «God is liefde; en als we ons dat realiseren, dan kunnen we 's nachts niet meer slapen.» "'s nachts niet meer kunnen slapen", dat betekent het als we geraakt worden door het mysterie.

6. DE TAAL VAN DE MYSTIEK

Het weten van het verstand kunnen we vrij aardig onder woorden brengen. Maar voor de kennis van het hart, en vooral voor de mystieke kennis van God, schiet elke taal te kort. Een aantal mystici heeft ons iets van die kennis overgebracht. Zij doen dit in symbooltaal. Het onzeglijke wordt gezegd aan de hand van beelden. Die beelden zijn niet zelf de verwoording van het mysterie, maar ze roepen het mysterie op: ze zijn 'evocatief'. Het belangrijkste is wat ze niet zeggen, datgene waarbij we mee gaan trillen. Zoals bij een gedicht waar de ruimte tussen de zinnen en de woorden het belangrijkste zijn. De heilige Schrift staat vol met dit soort beelden die laten meetrillen. Niet bij alle beelden voelen we ons aangesproken. Maar God doet zijn werk in ons, door het beeld heen. Want de beeldrijke taal van de heilige Schrift en van de mystiek is werkzaam. Ook al versta je er niets van, het wekt een verlangen op in het hart. Toen ik voor het eerst het Geestelijk Hooglied van sint Jan van het Kruis las, was mijn reactie: "Ik begrijp er niets van, maar oh wat is het mooi". Ik begrijp er nog steeds niets van. En gelukkig maar. 'Begrijpen' en 'grijpen' zijn geen juiste houdingen ten opzichte van het mysterie.

«Waar houdt Ge U verborgen, Beminde,
en Ge laat me in zuchten achter?
Gelijk een hert ontvlucht Ge,
nadat Ge me gewond hebt;

Ik liep en riep u na, en Gij waart spoorloos.» *Geestelijk Hooglied, strofe 1*

Onbegrijpelijke woorden. Maar in ons trilt er iets mee. In die enkele woorden trilt onze hele levensgeschiedenis mee. Want hierin bestaat het geestelijke leven: zich laten liefhebben door God. Sint Jan de Evangelist schrijft: «Hierin bestaat de liefde: God heeft ons het eerst lief gehad.»

7. DE HUNKERING VAN EN NAAR GOD

Als we geraakt worden gaan we op zoek. Henri Nouwen schreef: «Ik zoek God omdat ik Hem al enigszins gevonden heb. Hij heeft zijn voetsporen in mijn hart achtergelaten. [...] Hoe meer ik verlang, hoe dieper dit verlangen wordt. Hoe meer ik mezelf bezie, hoe meer ik mijn tekorten bemerk. Hoe meer ik God aanwezig weet, hoe groter ik zijn afwezigheid voel; hoe meer ik lijdt, hoe dichter ik bij de verrijzenis ben; en hoe meer de verrijzenis aanwezig is, des te pijnlijker is het kruis.» Die paradox van zoeken en vinden, van afwezigheid en aanwezigheid, van Kruis en Verrijzenis is kenmerkend voor onze relatie met God. Ik ben op zoek naar God en – heel verrassend en typisch christelijk – God is op zoek naar mij. En die twee gaan elkaar ontmoeten. Daarmee is eigenlijk alles gezegd. De hele heilsgeschiedenis van de wereld is een zoektocht van God naar de mens: vanaf het 'mens, waar ben je' tegen Adam, via het 'Ik heb dorst' op het Kruis, tot aan het 'Kom, Heer Jezus, kom' van het nieuwe Jeruzalem.

U merkt het misschien: de Heilige Geest is ons weer ontsnapt. Het is Hem weer gelukt om op de achtergrond te blijven! Hij vraagt geen aandacht voor Zichzelf. Maar hier op dit punt zou ik Hem willen aanwijzen: die hunkering van God naar de mens, een liefdeshunkering die stoelt op de liefdeshunkering van de Vader en de Zoon. Die hunkering van God naar de mens, die een hunkering oproept van de mens naar God, dat is de Heilige Geest die in ons als een stuwende kracht werkt. Want Hij zorgt ervoor dat we geraakt worden door de heilige Schrift opdat vervolgens Christus in ons tot leven komt. Weer ontglipt de heilige Geest! De Geest is steeds transparant naar Christus waardoor we wel Christus zien maar niet de Geest die ons Hem doet zien. De Geest is het verlangen, de hunkering, de dorst van God. En Hij wekt in ons het verlangen, de hunkering, de dorst naar God als antwoord op.

8. VERLANGEN EN BEGEERTE

«Waar houdt Ge U verborgen». Met deze woorden spreekt de mens zijn verlangen naar God uit. Er zijn zoveel liedjes over liefde en verlangen gecomponeerd. Want liefde en verlangen horen bij elkaar. De liefde verlangt de aanwezigheid van de beminde. Er is echter een groot verschil tussen begeerte en verlangen. Verlangen is vooruit gericht, terwijl begeerte steeds op het nù gericht is. Begeerte vraagt erom nù bevredigd te worden en is het vervuld, dan is ze ingelost. Begeerte is een grijpen en is op zichzelf gericht. Maar verlangen is anders. Begeerte moet je inlossen, zo snel mogelijk. Verlangen moet je uithouden, volhouden, want dan groeit ze. De begeerte verwelkt, droogt op als ze niet vervuld wordt. Verlangen daarentegen blijft trouw.

God kunnen we niet begeren. Maar we kunnen wel naar Hem verlangen. Ons onvervulbare verlangen naar Hem is paradoxaal. Hoe onvervuld het iedere keer ook blijft, des te meer doet dit het verlangen groeien. Het verlangen naar God zuivert ons, verwondt ons en doet ons verder leven met een beantwoord onbeantwoord verlangen.

[Het liefdesspel van God met de mens maakt het verlangen steeds intenser. De liefdes-Geest van verlangen krijgt steeds meer de overhand. Zo is het verlangen ongeduldig geduldig; het maakt onrustig rustig; het is bezittend niet-bezitten en meer nog een niet-bezittend bezitten. Het verlangen heeft de voorsmaak van de vervulling, maar is niet zelf de vervulling.]

9. EEN PIJNLIJKE LIEFDE

Bij alle liefdesliedjes uit het bijbels Hooglied en in de mystiek, moeten we niet vergeten dat de zoektocht naar God een pijnlijke weg is. Maar laat u niet ontmoedigen. De Geest heeft in u het verlangen gewekt om uit het dal van de wereld weg te trekken. In uw hart voelt u de verlokking. Vandaar dat u een stuk van de weg in eenzaamheid moet gaan. In de nacht. Het verlangen in uw hart is echter reeds een teken dat God dit zal vervullen.

Maar waar gaat onze aandacht naar toe? Waar besteden we onze energie aan? Waardoor laten we ons in beslag nemen? Hoeveel tijd en aandacht krijgt God werkelijk in ons leven? Sommige mensen zeggen: ik heb geen tijd om te bidden. Als ik dan vraag hoeveel tijd ze aan de televisie besteden of met hun gsm spelen, staan ze er wat beschaamd bij. Maar zelfs als we ons daar verre van houden, betekent het misschien dat we ons in beslag laten nemen door onze bezigheden, door allerlei gedachten. Ook voor het uitgestelde Allerheiligste kunnen we overal ter wereld verkeren, behalve bij Hem. Hij moet onze diepste aandacht krijgen, ons diepste verlangen zijn. Hij moet stap voor stap geheel beslag op ons leggen. Stap voor stap. De Geest zal ons helpen om daarin te groeien.

10. WAAR HOUDT GIJ U VERBORGEN?

Waar houdt Gij U verborgen? Verborgenschap is iets anders dan onvindbaarheid. Gods verborgenschap heeft te maken met Zijn grootheid. Hij is te groot voor deze wereld. Hij is totaal anders om in deze wereld op te kunnen gaan. En toch laat Hij zich hier 'vinden'. Maar in verborgenschap, zodat we blijven zoeken.

Gods verborgenschap intrigeert ons, boeit ons, laat ons niet meer los, Hij verlost

ons. Door Gods verborgenheid blijft er altijd een bewuste keuze mogelijk: ik kan Hem zoeken of ik kan me van Hem afwenden. God verstoopt zich niet voor ons, maar Hij is wel verborgen. En daardoor is Hij nooit grijpbaar, beheersbaar, manipuleerbaar. «Waar houdt Ge U verborgen?» Eigenlijk overal. Maar waar vinden we Hem dan? Sint Augustinus zei hierover: «Ik vond U niet buiten mij Heer, omdat ik U verkeerdelijk buiten mij zocht: Gij die binnen in mij was, want U was binnen.» En Sint Jan van het Kruis voegt er aan toe [GH. 1,7]: «Oh ziel, gij zijt wel het mooiste onder alle schepselen. Gij verlangt er zo naar, de plaats te kennen waar uw Beminde verblijft, zodat gij Hem kunt zoeken en u met Hem verenigen. En nu wordt u al gezegd dat gij zelf het vertrek zijt waarin Hij verblijft, en het toevluchtsoord en de schuilplaats waar Hij verborgen is.»

Waar is de Heer te vinden? Diep in ons zelf. We moeten afscheid nemen van alles wat ons van God afbrengt en intreden in ons zelf, inkeren naar God. Vaak leven we zo aan de buitenkant van ons zelf, maar Christus is als onze Minnaar in ons. Verbergen we ons met Christus die in ons verborgen is. We moeten toch gelijker tijd bezig blijven met de aardse werkelijkheid. Maar hoe doen we dit? Zijn we met het aardse bezig in afkeer of in toekeer naar God? Want inkeer in onszelf en toekeer naar God gebeurt alleen in een dubbele beweging. Hoe meer we God in onszelf vinden, hoe meer we God ook buiten onszelf vinden. Als we inkeren tot God, gaat alles om ons heen van God spreken.

We zien hierin een teken of we authentiek bezig zijn of onszelf allerlei illusies maken. En in het geestelijk leven zijn we zeer knap om onszelf iets voor te spiegelen. Die dubbele beweging is echter zeer belangrijk. Een toekeer naar God in onszelf gaat gepaard met een toekeer naar God in de ander. We gaan ontdekken dat God vaak naar ons toekomt in de gestalte van onze medemens. En omgekeerd dat de ander in ons de weg naar God mag vinden. God komt tot ons binnen onze eigen situatie, en juist via de mensen die ons op onze levensweg vergezellen, of we ze nu leuk of onaangenaam vinden. Als we God gaan ontdekken in onszelf, dan spreekt God ons vaak toe via onze medemens.

Deze toewending naar de naaste als gevolg van een authentieke toewending naar God is zeer belangrijk: «Als ge u broeder die u ziet, niet liefhebt, hoe kunt ge dan zeggen dat ge God die ge niet ziet liefhebt?» Het lijkt eenvoudiger God die ge niet ziet lief te hebben, eenvoudiger dan die medemens naast u die u kent in al zijn karaktereigenschappen en zwakheden. Maar God komt via die menselijke bemiddeling naar ons. Toetssteen voor ons verlangen naar God is de naastenliefde. Er is een

harmonie, een symfonie tussen onze relatie met God, en onze relatie met de medemens.

11. DE GODDELIJKE INWONING: EEN HEERLIJK VOORUITZICHT

Dat God in ons woont is het mysterie van de goddelijke inwoning. Het vormt het hoogtepunt van de Openbaring waarin Hij de belofte dat Hij een Emmanuël, een God-met-ons is, ten volle waarmaakt door een God-in-ons te worden. Het de vrije liefde van de Vader waardoor wij door de Geest opgenomen worden in zijn liefde. Wij dragen allen dit geheim van de Drie-ene God in ons. Maar het sluimert in ons hart omdat we het te weinig bewust zijn. De Geest wil ons wekken, of anders gezegd: Hij wil Christus en de goddelijke liefde die in ons hart sluimert, opwekken zodat Hij werkzaam wordt en het liefdesvuur in ons hart gaat branden. In de volgende conferenties willen we dit mysterie verder uitdiepen. Wat we ervan weten kan dan een opstaat zijn naar het kennen en beleven van dit centrale punt uit de Openbaring.

Luisteren we eerst nog even naar wat sint Jan van Kruis in de laatste strofe van *de Levende Vlam van Liefde* dichtte:

Hoe zacht en hoe vol liefde / ontwaakt Gij in mijn boezem,
waar Gij in het geheim, alleen, verblijf houdt; / en door uw heerlijk aadmen,
vol welzijn en vol luister, / wekt Gij, hoe teder en hoe fijn, mijn liefde!

Hij gebruikt hierbij het beeld van het ademen van iemand die uit zijn slaap ontwaakt. God heeft altijd al, zij het in het geheim, alleen, verblijf gehouden in de boezem van de ziel. *Toch is er een verschil met dit verblijven, en wel een groot verschil: want in sommige zielen verblijft Hij alleen en in andere verblijft Hij niet alleen [dwz. samen met afgoden]; in sommige verblijft Hij graag, in andere met tegenzin; in sommige verblijft Hij als in zijn eigen huis, doordat Hij daar alles beveelt en regelt; in andere verblijft Hij als een vreemdeling in andermans huis, waar men Hem niet laat bevelen en doen. [V. 4, 14]*

God rust als een Minnaar in onze boezem. Op welke wijze we Hem laten ontwaken hangt van ons af. Willen wij wel echt dat Hij ontwaakt, laten wij Hem echt toe om in onze ziel volledig zijn intrek te nemen, of vinden we het veiliger om baas in eigen huis te zijn en ontvangen we Hem alleen als gast? Ook tegen u spreekt de Geest de woorden uit de Apocalyps: *Zie, Ik sta voor de deur en klop. Als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij. (Apoc.3,20)*

Oh, Heilige Geest,
wek in ons uw Liefde,
schenk ons het vuur dat tussen Vader en Zoon brandt
en laat het gloeien, groeien en branden in ons hart.
Gij die leeft en heerst in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Conferenties over de Heilige Geest:

2. De Heilige Geest in het Johannes' evangelie

Almachtige en barmhartige God,
wij vragen U: moge de Heilige Geest die komende is, in ons wonen,
en ons maken tot een tempel van zijn heerlijkheid.
Door Christus, onze Heer. Amen.

Oratie van de zevende dinsdag van Pasem

1. INLEIDING

Dierbare luisteraars. In deze tijd tussen Hemelvaart en Pinksteren bidden we speciaal om de komst van de Heilige Geest. De Heer is ten hemel opgestegen en zit aan de rechterhand van de Vader. Hij heeft zijn aardse loopbaan voltooid en zoals Hij opgestegen is, zo zal Hij op het einde der tijden wederkomen. De apostelen *gingen naar de bovenzaal waar zij verblijf hielden en zij allen bleven eensgezind volharden in gebed samen met de vrouwen, met Maria, de moeder van Jezus en met zijn broeders.* (Hand. 1,13.14) Ook wij sluiten ons bij hen aan voor de 'oer-noveen' waarin we de Komst van de Heilige Geest afsmecken en verwachten. Pinksteren draagt het mysterie van de Heilige Geest in zich, maar wat moeten we daarvan verwachten? Hoe zit dat met die Heilige Geest die Jezus beloofd heeft te zenden? En was die Heilige Geest er toen nog niet? In het evangelie van Johannes lezen we dat de Geest reeds op de avond van Pasen geschonken wordt. We lezen daar: *Jezus zei tot hen: «Vrede zij u. Zoals de Vader Mij gezonden heeft, zo zend Ik u». Na deze woorden blies Hij over hen en zei: «Ontvangt de Heilige Geest. Aan wie ge de zonden vergeeft, zijn ze vergeven, en aan wie ge ze niet vergeeft, zijn ze niet vergeven».* (Jo. 20,21-23) Wat kan Pinksteren daar nog aan toevoegen? Hoe kunnen we de gebeurtenissen die sint Lukas ons beschrijft in zijn evangelie en in de Handelingen rijmen met wat sint Jan ons beschrijft? Om daar enig inzicht in te krijgen willen we eerst stil blijven staan bij de plaats van de Heilige Geest in het Johannes' evangelie.

2. EEN NIEUWE FASE IN DE OPENBARING

Jezus is vertrokken naar de hemel. In eerste instantie zouden we kunnen denken dat

daarmee de openbaring afgesloten is en dat de Geest alleen nog moet komen om ons alles in herinnering te brengen en de boodschap te actualiseren. Als we de afscheidsrede van Jezus lezen blijkt echter dat de openbaring niet is afgesloten. Vooral het hogepriesterlijk gebed heeft diverse passages waar Jezus beloftes doet voor de toekomst, na zijn opstijgen naar de Vader. Tijdens het Laatste Avondmaal wordt reeds een vervolg aangekondigd. Hij besluit zijn gebed met de woorden: *Uw naam heb Ik hun geopenbaard en Ik zal dit blijven doen, opdat de liefde waarmee Gij Mij hebt liefgehad, in hen moge zijn en Ik in hen.* (Jo. 17,26) En Hij zei tot zijn leerlingen: *Nog veel heb Ik u te zeggen, maar gij kunt het nu niet verdragen. Wanneer Hij echter komt, de Geest der waarheid, zal Hij u tot de volle waarheid brengen.* (16,12-13) De Geest zal ons alles doen herinneren, maar Hij zal de volle, diepere waarheid onthullen die in de woorden en daden van Jezus liggen opgesloten.

Er zijn nog meer teksten in de afscheidsreden die erop duiden dat Jezus zich nog niet volledig heeft uitgesproken en ik kan u aansporen om de komende dagen, als u daar gelegenheid voor hebt, de hoofdstukken 14 tot en met 17 te lezen en daarbij op te letten hoe vaak Jezus verwijst naar de toekomst. Hij doet beloftes die ook nu nog gelden.

In een bepaald opzicht kunnen we twee fasen in de openbaring onderscheiden. Tijdens zijn aardse leven heeft Jezus de Vader volledig geopenbaard. Hij heeft alles gezegd wat Hij van de Vader heeft gehoord. Hij spreekt niet uit zichzelf. En ook de Geest zal niet uit zichzelf spreken. Jezus heeft zich in de eerste fase als de gezondene van de Vader, als de Zoon, als de heiland geopenbaard. Maar toch is Hij voor de omgeving, zelfs voor de twaalf een onbekende gebleven. Tegen Filippus zei Hij: *Ik ben al zo lang bij u en gij kent Mij nog niet, Filippus?* (14,9) Denken we aan het onderscheid dat we gemaakt hebben tussen weten en kennen. Voor Pasen wisten de leerlingen veel over Jezus, maar ze kenden Hem nog niet in zijn goddelijke oorsprong. De openbaring bleef in zijn wezenlijke kern versluierd. In de Zoon herkenden zij nog niet de aanwezigheid van de Vader. En daarom is er een tweede fase nodig om de werkelijkheid te onthullen. Jezus zegt daarover: *Op die dag zult gij weten, [we zouden hier liever vertalen 'kennen'] dat Ik in mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u.* (14,20) In het begin liet Jezus zich horen in een taal waarvan de sleutel pas later gegeven werd. Jezus heeft zich in de visie van het vierde evangelie in tekenen gemanifesteerd, dat wil zeggen een geheimnisvolle symbolische taal die voor de leerlingen nog verhuld bleef. De gave van de openbaring zal slechts voltooid worden in het volle en heldere licht na de verrijzenis en de nederdaling van de Geest. Het evangelie van sint Jan is vanuit die

latere openbaringsfase na Pasen geschreven en getuigt bij uitstek van deze volheid. Zij is geschreven nadat Johannes in zijn hart de hele openbaring had overwogen en, niet minder belangrijk, deze in de Kerk beleefd had. De gebeurtenissen uit het leven van Jezus zijn door hem hernomen. Ze komen in een ander licht te staan door Pasen. Daarom kan Johannes spreken over het uur van de verheerlijking, als hij het lijden sterven en verrijzen van de Heer bedoelt.

De latere fase vanuit Pasen staat niet los van de eerste, alsof het om een uiterlijke toevoeging zou gaan. Zij voltooit de openbaring en bevat haar wezenlijke elementen. Meer nog, de openbaring bereikt hier pas haar bestemming, als ze eenmaal tot werkelijk licht en leven is geworden in de harten van de gelovigen. En die voltooiing is het werk van de Geest. Hij is Degene waardoor het weten van de gebeurtenissen tot een kennen van een diepere en blijvende aanwezigheid van de Heer kan uitgroeien.

3. DE GEEST TIJDENS JEZUS' AARDSE LEVEN

Toch is het niet zo dat de Geest pas ten tonele verschijnt als Jezus verreezen en opgestegen is. Hij is ook reeds aanwezig tijdens Zijn aardse leven. Sint Jan de Doper herkent Jezus omdat de Geest op Hem rust, 'woont'. Maar sint Jan schrijft over de Geest dat Hij nog niet gekomen was voor hen die in Jezus geloven. Op het loofhuttenfeest sprak Jezus over *de Geest, die zij, die in Hem geloofden, zouden ontvangen, want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was*, (7,37-39) voegt sint Jan eraan toe. De Geest was er nog niet omdat Jezus nog niet verheerlijkt was. Het lijkt erop dat sint Jan wil suggereren dat de Geest wel in Jezus was, maar nog niet in zijn leerlingen. De Geest zal komen. *Dan zal de Vader op mijn gebed u een andere Helper geven om voor altijd bij u te blijven: de Geest van de waarheid, voor wie de wereld niet ontvankelijk is, omdat zij Hem niet ziet en niet kent. Gij kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn.* (14,16-17) De Geest van de waarheid blijft bij u en handelt nu reeds 'bij u', maar Hij is nog niet 'in u'.

De verheerlijking van Christus markeert een nieuwe en beslissende fase, namelijk die van de zending van de Geest, zijn komst in de gelovigen en zijn persoonlijke aanwezigheid in de christelijke gemeenschap van de Kerk. Door de Geest dringt de openbaring door in de harten en wordt als stromen van levend water. Vgl. 7,37-39, hierboven.

4. DE ZENDING VAN DE GEEST

De Geest was nog niet gekomen omdat Jezus nog niet verheerlijkt was. (7,39) Het moment van de verheerlijking vindt volgens Johannes plaats op het Kruis. Het geven van de Geest (de uitdrukking die Johannes gebruikt is ons nu zeer vertrouwd, maar was toon ongebruikelijk en moet dus letterlijk worden opgevat) en het doorboren van de zijde op het Kruis verbeelden de blijvende gaven van de Geest die binnen de Kerkgemeenschap blijft stromen in de sacramenten en aanwezigheid van de Heer in zijn Kerk. Deze continuïteit van het uitstromen van de goddelijke Geest is de wezenlijke trek van de nieuwe fase in de openbaring.

De tussenkomst van de Geest is in het Oude Testament slechts sporadisch vermeld. Maar na de verheerlijking van Jezus wordt zij continu en blijvend in de gemeenschap van de gelovigen. Na het vertrek van Jezus, voltooit de Geest het werk van de heilsopenbaring. Zijn komst getuigt van de eenheid van Vader en Zoon. *Ik en de Vader, Wij zijn één.* (10,30)

Dankzij de Geest verschijnt het mysterie van de Vader en de Zoon in het centrum van de openbaring, tot in zijn laatste diepte en consequenties. Het werk van de Geest is niet alleen een verlichting van het verstand, een herinnering aan kennis. Hij is de andere Helper voor de leerlingen (14,16) die in hun hart de aanwezigheid van Jezus voortzet, vernieuwt, actualiseert en verdiept. Met de aanwezigheid van de Zoon in de harten van de gelovigen zal ook de Vader komen: *Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord onderhouden, mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en verblijf bij hem nemen.* (14,23)

De leerling die liefheeft, wordt bewoond door de Vader en de Zoon. Jezus is in hem en hij in Jezus: *Op die dag zult gij weten, [beter: kennen] dat Ik in mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u.* (14,20) *Uw naam heb Ik hun geopenbaard en Ik zal dit blijven doen, opdat de liefde waarmee Gij Mij hebt liefgehad, in hen moge zijn en Ik in hen.* (17,26)

Jezus woont in elke gelovige. Voor Johannes gaat het om een centraal gegeven van de blijvende openbaring in de Kerkgemeenschap: Jezus blijft in ons, woont in ons. Het sterkst heeft Jezus dit verwoord in het beeld van de wijnstok, waarover we de volkende keer zullen spreken.

5. DE GAVE VAN DE GEEST

De Geest laat de heerlijkheid van de Zoon zien. Hij verschijnt als de Geest van de waarheid, dat wil zeggen, de Geest door Wie de waarheid zich onthult en dit is niets anders dan Jezus in zijn onverhulde waarheid.

De Geest zorgt voor een verinnerlijking en een wederzijdse doordringing. Sint Jan drukt dit uit met het woord 'zoals' een parallelisme tussen Vader - Zoon en Jezus - leerling. *Zoals de Vader Mij gezonden heeft, zo zend Ik u. (20,21) Ik bid ... voor hen die door hun woord geloven, opdat zij allen één mogen zijn, zoals Gij, Vader, in Mij en Ik in U. (17, 20-21)* Het gaat hier niet om een loutere analogie waarin Jezus twee verschillende realiteiten met elkaar vergelijkt. Hij laat zijn leerlingen deelhebben aan het leven en de zending die Hij van de Vader ontvangen heeft; aan een wederzijdse kennis die met de Vader verenigt; aan de liefde van de Vader voor Hem; aan de zending die Hij van de Vader ontvangen heeft.

Het is de Geest die dit mogelijk maakt. De verrezen Heer bliest over zijn leerlingen terwijl Hij zei: *ontvangt de Heilige Geest. (20,22)* Dit staat in nauw verband met wat Hij vlak daarvoor had gezegd: *Zoals de Vader Mij gezonden heeft, zo zend Ik u. (20,21)* Voor Johannes zijn de zending en de gave van de Geest met elkaar verbonden. De zending van de apostelen, *zoals de Vader Mij gezonden heeft, wordt nader uitgelegd en ondersteunt door de gave van de Geest.* Het woord voor blazen komt in het Nieuwe Testament alleen hier voor. In het Oude testament vinden we het terug in de reanimatie van de dorre beenderen bij de profeet Ezechiël (Ez. 37,9) en bij de inblazing van de geest bij de schepping van Adam. Jezus wil door te blazen tonen dat het om een scheppende daad gaat. De gave van de Geest bewerkt een nieuwe schepping. Door de kracht van de Geest, afkomstig van de verrezen Heer, begint er een nieuwe schepping, het nieuwe Gods volk wordt geïnstalleerd. Deze nieuwheid wordt ondersteund door de woorden: op de eerste dag van de week. Een nieuwe tijd is aangebroken en de scheiding van de leerlingen ten opzichte van de joodse wereld krijgt gestalte in de eerste dag die voor de christenen de vervanging en voltooiing wordt van de sabbat. Dat Johannes de kerkgemeenschap op het oog heeft bij de zending van de Geest, blijkt ook uit de eerste gave die de leerlingen krijgen van de Geest: de macht om zonden te vergeven. Dit is zeer shockerend binnen de kringen van de schriftgeleerden. Wie anders kan zonden vergeven dan God alleen. En Jezus schenkt deze gave zonder restricties. Deze macht is vooral een kerkelijke macht. Het is de macht om door vergeving de mensen tot de bron van het leven te kunnen voeren, of ze juist daarvan af te houden. In deze macht zien we dat de leerlingen door de Geest herschapen zijn om de zending, die oorspronkelijk alleen aan Jezus toekwam, voort te zetten.

6. PASEN EN PINKSTEREN

Met deze visie van Johannes in ons achterhoofd willen we nu kijken naar de visie van

sint Lukas. Wat we lezen bij Johannes in hoofdstuk 20 lijkt op het eerste gezicht nauwelijks met de beschrijvingen bij Lukas overeen te komen. Johannes schrijft hoe Jezus op de avond na de Verrijzenis zegt: *«Vrede zij u. Zoals de Vader Mij gezonden heeft, zo zend Ik u»*. Na deze woorden blies Hij over hen en zei: *«Ontvangt de Heilige Geest»*. (Jo. 20,21-22) Lukas daarentegen beschrijft de nederdaling van de Heilige Geest vijftig dagen later, op Pinksteren. *Toen de dag van Pinksteren aanbrak, waren allen bijeen op dezelfde plaats. Plotseling kwam uit de hemel een gedruis alsof er een hevige wind opstak en heel het huis waar zij gezeten waren, was er vol van. Er verscheen hun iets dat op vuur geleek en dat zich, in tongen verdeeld, op ieder van hen neerzette. Zij werden allen vervuld van de heilige Geest en begonnen in vreemde talen te spreken, naargelang de Geest hun te vertolken gaf.* (Hand. 2,1-4) Hoe zijn deze twee visies met elkaar in overeenstemming te brengen?

Het beeld dat Lukas schetst is duidelijk: Jezus is verschenen aan zijn leerlingen en bij de laatste verschijning verdwijnt Hij achter een wolk om bij zijn Wederkomst op dezelfde wijze terug te keren. Hij is opgestegen ten hemel en zit aan de rechterhand van de Vader. (Hand. 1,9-11; 2,33-35) Jezus is door de dood heen gegaan. Hij staat hierdoor boven, buiten de tijd en heeft tijd en plaats overstegen. Lukas beschrijft de heilsopenbaring als een geschiedenis in fasen, als een voortschrijdende openbaring in de elkaar opvolgende gebeurtenissen. Het lijkt erop dat hij alles heeft willen opschrijven wat hij te weten is gekomen. In het begin van zijn evangelie schrijft hij: *Reeds velen hebben getracht de gebeurtenissen te verhalen die onder ons hebben plaats gevonden aan de hand van de gegevens, welke ons werden overgeleverd door mensen die van het begin af ooggetuigen waren en in dienst van het woord zijn getreden. Vandaar, edele Teofilus, dat ook ik besloot -na van meet af aan alles nauwkeurig te hebben onderzocht- voor u een ordelijk verslag te schrijven.* (Lk. 1,1-3) Sint Jan daarentegen beschrijft alles vanuit zijn ervaring met de aanwezigheid van Jezus in zijn Kerk. De avond van Pasen is slechts een etappe van het grote mysterie van Jezus' verheerlijking. Het Lijden en Sterven krijgen in de visie van Johannes vanuit het verrijzen, opstijgen en zenden van de Geest hun ware betekenis: het is de verheerlijking van de Zoon die zich voortzet in het leven van de Kerk. De verschijningen vormen de laatste zichtbare manifestatie van de opstijgende en verheerlijkte Heer. Ze staan in eenheid met de Geest die Hij reeds tijdens de afscheidsreden beloofd heeft te zenden. De gave van de Geest op de avond van Pasen anticipeert dus niet op Pinksteren en verdubbelt ook niet. Vanuit het perspectief van sint Jan is het als het ware reeds het voorspel, de vooraankondiging van het leven van de Kerk na zijn

opstijgen naar de Vader. De verschijning op paasavond draagt reeds het hele kerkelijke leven van de christelijke gemeenschap in zich dat expliciet met Pinksteren begint. De tijd van de paasverschijningen beeldt vooraf, bereidt voor en fundeert de toekomstige tijd van de Kerk en de Geest. De verschijningen bereiden de leerlingen voor op de blijvende aanwezigheid van de verrezen Heer in de gemeenschap. Zo wordt Hij herkend door het breken van het brood of door het teken van de wonderbare visvangst, een verhulde aanwezigheid die door tekenen (sacramenten) wordt onthuld. Sint Jan heeft in het paasgebeuren reeds de latere pinksterervaring herkend en gezien dat door de ommekeer van Pinksteren de Kerk haar ware gestalte kreeg. Pinksteren was niet alleen een Geest-uitstorting maar ook het persoonlijk werk van de Heer. Ook sint Lukas heeft dat ingezien, ook al schrijft hij vanuit een ander perspectief. Hij beperkt zich tot het weten, terwijl sint Jan schrijft vanuit zijn diepere kennen van het mysterie. Hij doet ons beseffen dat Pasen reeds Pinksteren in zich draagt .

7. DE AANWEZIGHEID VAN JEZUS IN ZIJN KERK

Jezus kondigt op het Laatste Avondmaal bij zijn naderde vertrek een nieuwe manier aan waarop Hij aanwezig blijft en wij Hem kunnen zien: *Gij echter zult Mij zien want Ik leef. Want de Vader zal u een andere Helper geven om voor altijd bij u te blijven. Hij blijft bij u en zal in u zijn.* (Jo 14,19.16.17)

Johannes schrijft in zijn Evangelie en in zijn eerste brief dat Jezus ons niet heeft verlaten. Sint Jan is er van overtuigd dat Hij als Zoon van God in zijn Kerk blijft voortleven. Johannes bedoelt daar niet mee dat louter diens gedachtenis in de christelijke gemeenschap bewaard blijft. Nee, Jezus zelf, de Levende, is hier en nu nog steeds onder ons aanwezig: *Ik zal u niet verweesd achterlaten: Ik keer tot u terug. Gij zult Mij zien.* (Jo. 14,18.19)

Maar hoe is Hij aanwezig? Hoe zien we Christus onder ons als de levende Heer? Moeten we het zoeken in buitengewone openbaringen of verschijningen van Christus aan bevoorrechte zielen? Nee! Het antwoord van Jezus is zeer duidelijk: *de Vader zal u een andere Helper geven om voor altijd bij u te blijven. Hij blijft bij u en zal in u zijn.* (Jo 14,16.17) En wie is dat? *De Geest van de waarheid.* De waarheid is in het Johannes' evangelie meer dan alleen kennis of begrip. De waarheid is iets wat we allereerst moeten ervaren en doen. De waarheid wordt niet zozeer gekend als wel gedaan. Zo schrijft sint Jan in zijn eerste brief dat ieder die beweert Jezus te kennen terwijl hij zijn liefdesgebod niet onderhoudt, een leugenaar is. (1 Jo. 2,4)

Als gij Mij liefhebt, zult gij mijn geboden onderhouden. Dan zal de Vader op mijn

gebed u een andere Helper geven om voor altijd bij u te blijven. Jezus is de levende Heer onder ons, steeds als wij Hem liefhebben, als wij zijn geboden – en wel vooral zijn liefdesgebod – onderhouden. Dan is de Geest van de waarheid werkzaam en dan wordt Jezus' belofte werkelijkheid: *wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader bemind worden; ook Ik zal hem beminnen en Ik zal Mij aan hem openbaren.* (Jo 14, 21) *Op die dag zult gij weten, dat Ik in mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u.* Dat is hetgeen die andere Helper, de heilige Geest, zal verwezenlijken: wij worden opgenomen in de band tussen Vader en Zoon. De Geest is als het ware het scheppend geheugen dat ons alles in herinnering brengt. Hij zorgt dat Jezus aanwezig komt in de sacramenten maar ook in de liefde. En Hij helpt ons in het mysterie van de Zoon binnen te dringen, om zo deel te hebben aan de levensgemeenschap tussen Vader en Zoon.

Maar die Geest, wie is dat, hoe werkt dat? Jezus zegt dat de Geest geschonken wordt om voor altijd bij ons te blijven. Hij blijft bij ons en zal in ons zijn. Dat maakt Hem voor ons zo mysterieus, zo onzichtbaar. Want Hij staat niet tegenover ons of naast ons: Hij blijft in ons. Hij is de kracht die ons doet kennen en geloven. Hij bewerkt dat we kunnen beminnen.

Als de Geest bij ons verblijft, zal dat gevolgen hebben voor ons leven. De Geest kan een kracht in ons zijn om te leven volgens Gods wil. De Geest zal normaal niet onze lichamelijke kracht vergroten, hoewel dit ook kan zoals we bij de martelaren zien. Hij zal vooral onze geestelijke kracht versterken, zodat onze ogen van het geloof open gaan en we de wederwaardigheden van het dagelijks leven aan kunnen. Als de Geest in ons werkzaam is, kunnen we de wereld anders beleven, omdat we door het geloof Christus kunnen zien, in de wereld, maar vooral in zijn Kerk.

De heilige Geest is geen magisch tovermiddeltje dat al onze problemen oplost: Hij is de kracht om door het Kruis heen te gaan, terwijl wij er liever omheen lopen. Hij laat ons Jezus volgen, tot op het kruis. Als wij Jezus gaan volgen, verwachten we bewust of onbewust dat we nu al in een paradijselijke toestand kunnen leven, terwijl Hij eerder met ons de weg van het Kruis zal bewandelen:

«Ik vroeg om kracht

en ontving moeilijkheden om me sterk te maken.

Ik vroeg om wijsheid

en ik kreeg problemen om op te lossen.

Ik vroeg om voorspoed

en ik kreeg verstand om te kunnen werken.

Ik vroeg om moed

en ik kreeg obstakels om te overwinnen.

Ik vroeg om liefde

en ik kreeg mensen op mijn weg met problemen die ik helpen kon.

Ik vroeg om gunsten en ik ontving kansen.

Ik kreeg NIETS wat ik wilde,

maar ontving ALLES wat ik nodig had.»

Dat is de werking van de Geest, dat is de manier waarop Christus nog steeds bij ons aanwezig is, als de levende Heer die ons naar de Vader brengt.

Oh, Heilige Geest,

doe Jezus in ons leven,

laat ons Hem herkennen en ontmoeten in de sacramenten en de onderlinge liefde,

zodat we Hem werkelijk leren kennen en ervaren als het Woord van de Vader.

Gij die leeft en heerst in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Conferenties over de Heilige Geest:

3. Het mysterie van de goddelijke inwoning

God onze Vader, Gij hebt het Woord der waarheid en de Geest die heilig maakt
in de wereld gezonden om aan de mensen
het verheven mysterie van uw Godheid te openbaren.
Geef dat wij het ware geloof belijden
door de glorie van de eeuwige Drie-eenheid te erkennen
en door de Eenheid in macht en majesteit te aanbidden.
Door onze Heer, Jezus Christus, uw Zoon. Amen

Oratie van Drievuldigheidszondag

1. INLEIDING: HET MYSTERIE VAN DE DRIE-EENHEID IN ONS GEESTELIJK LEVEN

Dierbare luisteraars. De Heilige Geest woont in ons en Hij zorgt ervoor dat de liefde tussen Vader en Zoon ook in ons hart gloeit, ja meer nog, dat wij deelnemen aan de liefde, opgenomen worden in het goddelijk liefdesleven. We noemen dit het mysterie van de goddelijke inwoning. U hebt misschien gedacht: dat is oude koek. Ja, zeker is het oud, bijna twee duizend jaar heeft sint Jan de Evangelist er over geschreven! Maar is het nog actueel of pastoraal relevant? Of is het toch uit de oude doos van verloren gegane vroomheid? Het gaat wel om de kern van ons geloof: de band tussen ons en de Drie-eenheid! De Drie-eenheid: voor veel gelovigen is dat een mysterie voor één zondag in het jaar, Drievuldigheidszondag, waarop de pastoor een moeilijke preek mag houden en daarna gaan we weer over tot de orde van de dag. En voor u?

In de eerste eeuwen zijn de belangrijkste dogma's over de Drie-eenheid geformuleerd. Er is toen heel wat afgevochten, met de mond en vaak ook met het zwaard. Want de overheid wilde duidelijkheid en eenheid in het rijk. Daarom werden er bij geschilpunten in het geloof concilies bij elkaar geroepen. Deze besprekingen van de bisschoppen waren zeer belangrijk omdat het niet om abstracte vraagstukken ging, maar om het leven zelf. Het ging niet om een weten maar om een kennen, in beleving. Heel ons geestelijk leven hangt af hoe God drie-een is en hoe Christus God en mens is en wat de Heilige Geest is. Toen (en ook nu nog, maar dat beseffen we nauwelijks) hing de spiritualiteit voor een belangrijk deel af van de juiste formulering. Vandaar de felheid waarmee vooral de monniken elkaar te lijf gingen. Wij kunnen het ons moeilijk

voorstellen maar in de vierde eeuw was het belangrijkste onderwerp van gesprek op de markt of Christus *homo-ousios* of *homoiousios* is: is de Zoon wezensgelijk of alleen wezensgelijkend aan de Vader?

In onze tijd lijkt dit alles ver weggezakt. We zien dat zonder veel weerstand een verzachte vorm van arianisme wordt geaccepteerd. Het arianisme was een stroming in de Kerk die de godheid van Christus ontkende. In onze tijd bestaat het arianisme niet zozeer in een directe afwijzing van de godheid van Christus, ook al komt zelfs dat bij sommige theologen voor. De godheid wordt eerder verzwegen alsof we dit geloofspunt niet meer nodig hebben: de mens Jezus staat centraal. We gaan op zoek naar de historische Jezus, Jezus van Nazareth die geplaatst wordt tegenover de kerkelijke Christus, Zoon van God. Maar als we Zijn godheid verzwijgen, hebben we niets meer te zeggen ! Dan moeten we zelfs ophouden met ons religieus en christelijk leven, want dan is er geen echte verlossing. Dan is Christus een aardig voorbeeld, maar er kan een ander komen die eventueel zelfs groter is dan Hij. God is dan zo één dat er geen plaats meer is voor de schepping. Hij is monolithisch, zoals dit heet, hoog verheven gezeten op een troon, ver weg. Er is geen plaats voor liefde. God is alleen rechter. En zo krijgen we zo'n beetje het godsbeeld uit de Islam. En juist daarom wordt deze discussie weer actueel! Nu niet tussen christenen onderling, maar tussen christenen en moslims. In de grote steden worden christenen aangesproken op de Drie-eenheid. Hoe kan God drie en één zijn? En laten we eerlijk zijn: wie weet daar een antwoord op te geven? Hebt u zich wel eens afgevraagd waarom God drie is en bijvoorbeeld niet twee? We komen hier nog op terug.

De Drie-eenheid moet een centrale rol in ons geestelijk leven spelen, maar op welke wijze kan Hij dit concreet in ons dagelijks leven doen? Hoe kunnen we God naderen, of beter, hoe nadert Hij ons? Hoe kunnen we voorkomen dat de Drie-eenheid voor ons een abstract geloofsgegeven blijft, een antwoord op een catechismus-vraag, terwijl de Drie-ene in onze ziel op ons wacht om ook in ons leven werkelijk te worden beleefd?

2. BIJBELSE GRONDSLAG VAN DE LEER OVER DE GODDELIJKE INWONING

Johannes drukt onze relatie met God uit met een woord dat karakteristiek is voor hem, het woord "menein", verblijven, blijven, wonen. Al aan het begin van zijn Evangelie vragen de eerste leerlingen waar Hij verblijft en zij bleven bij Hem. (Joh. 1,38.39) Zo wordt het aan elke leerling gevraagd om bij Hem te blijven. Maar er is meer. Het is de roeping van elke leerling om *in Hem* te blijven. Met deze uitdrukking geeft sint Jan de

wederzijdse immanentie, inwoning en doordringing aan tussen Jezus en zijn leerling. Om dit te verduidelijken kijken we naar de twee situaties waarin dit 'blijven in Jezus' door sint Jan naar voren wordt gebracht.

1. Tijdens de eucharistische rede zegt Jezus: *Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem.* (Joh. 6,56) Hoe blijft Jezus in hem? Niet alleen door het Sacrament te ontvangen. In de eerste Johannes-brief lezen we: *Wie in Hem wil blijven, moet leven zoals Deze geleefd heeft.* (1 Joh. 2,6) En: *hij die de geboden onderhoud, blijft in Hem en Hij in hem.* (1 Joh. 3,24) De geboden zijn bij sint Jan allereerst het liefdesgebod: *Als wij elkaar liefhebben, blijft God in ons.* (1 Joh. 4,12) De wederzijdse doordringing van God en mens is karakteristiek voor de liefde: *God is liefde; degene die in de liefde blijft, blijft in God.* (1 Joh 4,16) Haast ongemerkt wordt het 'blijven in Jezus' tot een 'blijven in God', in de Vader, omdat ook Jezus de Vader blijvend in zich heeft. (Joh.14,10) *Als gij mijn geboden onderhoudt, zult gij in mijn liefde blijven gelijk Ik, die de geboden van mijn Vader heb onderhouden, in zijn liefde blijf.* (Joh. 15,10)

2. De sterkste uitdrukking die sint Jan gebruikt voor onze relatie met Jezus, vinden we in het vijftiende hoofdstuk van zijn evangelie: de vergelijking met de wijnstok. (Joh. 15, 1–11) Hier wordt de wederzijdse immanentie, het wederzijds in elkaar blijven, het sterkst uitgedrukt. Het beeld is des te sprekender omdat de wijnstok één van de belangrijkste symbolen is voor het volk van God. Jezus is de ware wijnstok: Hij is het ware Israël. Jezus herhaalt het "in Mij" met nadruk en het staat tegenover het "los van Mij". *Wie in Mij blijft, terwijl Ik blijf in hem, die draagt veel vrucht, want los van Mij kunt gij niets.* (Joh. 15,5) Hier zien we dat het blijven een wederzijds verblijven is zoals Hij ook aanspoort: *Blijft in Mij, dan blijf Ik in u.* (Joh. 15,4) Het beeld van de wijnstok laat zien hoe innig de band van Jezus met zijn leerlingen is. De rank *in Mij* (en niet 'aan Mij' zoals meestal vertaald wordt) leeft en groeit vanuit de eenheid met Jezus. De leerlingen leven en zijn vruchtbaar door zijn liefde. Daarom loopt de formulering "blijven in Mij" uit in een "blijven in mijn liefde". (Joh. 15,9)

Voor sint Jan komt de openbaring tot voltooiing in de bevestiging van Jezus blijvende aanwezigheid in de gemeenschap en in het hart van zijn leerlingen. Deze aanwezigheid is een relatie en uitwisseling van liefde die bewerkt wordt door de Heilige Geest. Blijven in Jezus is blijven in zijn liefde. Het hogepriesterlijk gebed aan de vooravond van zijn Lijden besluit Jezus dan ook met de woorden: *Uw naam heb Ik hun geopenbaard en Ik zal dit blijven doen, opdat de liefde waarmee Gij Mij hebt liefgehad, in hen moge zijn en Ik in hen.* (Joh. 17,26) Door de zending van de beloofde Geest wordt het mogelijk gemaakt en kan de gemeenschap leven vanuit de aanwezigheid van

Jezus en deze gemeenschap doorgeven, zoals we in de eerste Johannes-brief lezen: *opdat gij gemeenschap moogt hebben met ons. En onze gemeenschap is er een met de Vader en met Jezus Christus, zijn Zoon.* (1 Joh. 1,3) Zo worden Jezus' woorden ook nu nog werkelijkheid: *Wie Mij liefheeft zal door mijn Vader bemind worden; ook Ik zal hem beminnen en Ik zal Mij aan hem openbaren.* (Joh. 14,21) Want deze belofte van Jezus staat niet ver van ons af: ze realiseert zich elke dag dieper in het goddelijk mysterie van de trinitaire, drie-ene inwoning.

Het geheim van Jezus' aanwezigheid is ten diepste trinitair, Vader, Zoon en Geest. *Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord onderhouden; mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en verblijf bij hem nemen.* (Joh. 14,23) Hier is het mysterie van de goddelijke inwoning volledig door Jezus onthuld. Jezus wil zijn leerlingen laten delen in het mysterie van de eenheid tussen Vader en Zoon: *opdat zij één mogen zijn zoals Wij, ... zoals Wij één zijn.* (Joh. 17,11.22)

3. DE GODDELIJKE INWONING VANUIT DE THEOLOGIE

De wezenlijke waarheden omtrent de goddelijke inwoning zijn in de theologie en in de spiritualiteit onomstreden. De theologie kan ons hierover heel wat 'weetjes' vertellen en de spiritualiteit doet ons deze 'kennen' en beleven.

God kan op twee verschillende manieren in ons aanwezig zijn, zo leert ons de theologie. Allereerst is Hij aanwezig als Schepper. Hij is *Degene in Wie wij leven, bewegen en zijn* (Hand 17,28). God is als Schepper ook Degene die het geschapene in stand houdt.

God wilde meer dan alleen aanwezig zijn als scheppende en in stand houdende instantie. In Christus heeft Hij zich openbaard als liefde. En Hij wilde die liefde ten volle in ons uitstorten. Omdat wij door de zonde onze weg naar God geblokkeerd hadden, moest Hij ons eerst in de wereld en via de wereld verlossen. Dit was slechts een eerste stap, noodzakelijk geworden door de zonde. Maar Hij wil niet alleen in ons zijn als een abstracte macht die ons in stand houdt. Hij wil aanwezig, in-wezig in ons zijn als liefhebbende Vader, Zoon en Geest. Dat is de kern van Jezus' boodschap, zijn testament dat Hij ons naliet. Zijn evangelie gaat niet allereerst om deugbeoefening en bevrijding van zonde of onderdrukking. Ja, zelfs niet om naastenliefde. Er zijn ook niet-christelijke religieuze leiders die dat alles verkondigd hebben. De kern van Jezus' heilsboodschap bestaat in dit mysterie: *Christus Jezus in ons.* Of zoals sint Jan schrijft: *Gij zult weten, [met onze begrippen moeten we hier vertalen: kennen] dat Ik in mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u.* Natuurlijk heeft dat ook alles met liefde te maken.

Maar dan wel fundamenteel en principieel de liefde van God voor ons, in ons. Als Vader en Zoon in ons hun verblijf nemen door de Geest, dan is het de Vader die ons in de Zoon bemint en is het de Zoon die ons in de Vader bemint en in het de Geest die ons doet delen in de liefde tussen Vader en Zoon.

Zo komt God op speciale wijze in onze ziel bij het doopsel. Bij dit sacrament worden we aangenomen als zonen en dochters, kinderen van God. Door de doopgenade worden wij een 'tempel van de heilige Geest'. Hierdoor krijgen we deel aan het trinitaire, drie-ene leven van God zelf. Dat is een ontstellende waarheid van ons geloof. God wil in ons zijn intrek nemen, Hij wil dat wij zijn tempel worden. Christus wil ons bij zich opnemen, zodat wij in Hem zijn en Hij in ons. En de Geest bewerkt dat in ons.

4. DE GODDELIJKE INWONING VANUIT DE OPENBARING

Het is een ongelooflijk mysterie van Gods liefdeswil dat de Drie-eenheid in onze ziel woont en dat Hij er zijn intiem mysterie leeft. Het mysterie van de liefde tussen Vader en Zoon speelt zich niet buiten ons af, maar in onze ziel. Door het doopsel nemen wij er zelf deel aan. Meer en meer worden we uitgenodigd mee te leven en onze rol daarin te spelen, naar de mate van ons geloof en onze aanvaarding.

Bij dit mysterie gaat het om de kern van ons geloof. Het is geen particuliere vroomheid voor bepaalde mensen, zoals we die bij Elisabeth van de Drie-eenheid en anderen beschreven vinden. Het kan niet gaan om 'n weg, het moet gaan om de weg die algemeen en voor iedere christen bedoeld is.

In het diepst van de ziel drukt de Vader zijn eeuwige liefde voor de Zoon uit. De Vader wil ons niet alleen liefhebben zoals Hij al het geschapene bemint: Hij wil tegen ons als tegen zijn eigen Zoon zeggen: Gij zijt mijn welbeminde. De Vader bemint ons werkelijk zoals Hij zijn eniggeboren Zoon bemint. Er zijn geen twee liefdes in de Vader: een voor zijn Zoon en een andere, mindere, voor ons. Daarin ligt onze vreugde en vrede. Wat ik ook doe, hoe ellendig ik ook ben, hoe armetierig ik ook antwoord, altijd kan ik terugkeren om het woord van de Vader te vernemen dat Hij tot de Zoon spreekt. Ik kan altijd 'Abba', Vader, zeggen, zelfs na mijn zonde. Zou ik misschien op een zeker moment denken dat de Vader mij niet meer liefheeft, dan zou ik ook moeten aannemen dat de Vader zijn unieke Zoon niet meer bemint! Het is onmogelijk geworden buiten de liefde van de Vader te vallen, want deze deelt in de eeuwige en blijvende liefde van de Vader voor de Zoon.

Maar hier houdt het wonder niet op. Want de hele Triniteit, Vader, Zoon en Heilige Geest, woont in de ziel en daarom moeten we concluderen dat ook de liefde van de Zoon, de liefde van het antwoord, diep in mij leeft. In het diepst van mijn ziel keert

de Zoon terug naar de Vader.

Ons geestelijk leven bestaat uit dit liefdesspel tussen Vader en Zoon. Het is geen hoogmoedige poging om God, de onzichtbare Vader, te bereiken en zich aan Hem te geven. Het is juist het tegendeel: de eenvoudige en vredige aanvaarding dat het woord van de Zoon in mij kan antwoorden en naar de Vader een liefde uitdrukken waartoe ik niet in staat ben. Ik ben daarbij geen passief getuige van deze goddelijk uitwisseling van liefde tussen Vader en Zoon in de Geest. Ik heb er deel aan, ik aanvaard het in geloof en zo wordt deze uitwisseling van liefde mijn eigen geestelijke ademhaling. Ik ben geen buitenstaander die er weet van heeft, maar ken en wordt gekend

Het geestelijk leven dat zich zo ontwikkeld is geheel nieuw, het is het leven van God zelf in ons. Het gaat er niet om bij ons een gevoel op te wekken of de Vader te proberen te verlokken. Het gaat er alleen om de Geest toe te laten. Wij moeten toelaten dat de Vader, geheel vol van de Geest, in ons zijn liefde voor de Zoon uitspreekt. Wij moeten toelaten dat de Zoon, geheel vol van de Geest, in ons zijn liefde naar de Vader uitspreekt en zich aan Hem teruggeeft.

5. LIEFDE VOOR GOD EN DE NAASTE

Het kan hierbij niet gaan om een relatie louter tussen God en mij waarin de naaste wordt uitgesloten. Anders wordt het een vorm van ego-trippen. God en mij, mij en God, en de rest bestaat niet. In een aantal oosterse meditatietechnieken wordt dit nagestreefd en we zien bij deze methoden het grote gevaar dat de mens geïsoleerd raakt van zijn omgeving. Een spiritualiteit waar geen plaats is voor de medemens kan niet christelijk zijn. Elke mens heeft de wereld om hem heen nodig om tot zelf-reflectie en zelfkennis te kunnen komen. Voor een christen geldt dit dubbel zo sterk. Want in het christendom krijgt onze liefde voor God gestalte in de liefde voor de naaste. De evangelist Johannes schrijft in zijn eerste brief: *Als iemand zegt: Ik heb God lief, maar zijn broeder haat, is hij een leugenaar. Want wie zijn broeder die hij ziet, niet liefheeft, Kan God niet liefhebben die hij niet ziet.* (1 Joh. 4,20) Liefde tot God en de liefde tot de naaste zijn geen twee concurrerende liefdes, maar zijn juist één en dezelfde liefde. Om dit te kunnen begrijpen, hoewel begrijpen hier niet het juiste woord is, moeten we kijken naar de structuur van de liefde zoals Christus die ons heeft geopenbaard.

6. DE LIEFDE IS NIET EENKENNIG

God is liefde en wij geloven in één God in drie Personen. Waarom is God drie en niet twee? God is de hoogste liefde. Welnu, de hoogste kwaliteit van liefde is niet mogelijk tussen twee personen. Een derde persoon zou de liefde verhogen. Een derde die samen met de Vader de Zoon bemint, en samen met de Zoon de Vader. Immers als wij

mensen iemand beminnen, willen we ook dat deze beminde door anderen bemind wordt. Er is een wens om een medeminnaar te hebben. Het negatieve begrip 'concurrentie' is hierbij in God niet van toepassing. In de hoogste liefde is er zo een wens tot verdere bemiddeling tot liefde. Er is ook in de liefde een tendens tot mededelen. Wij willen gaarne dat onze medemens in onze vreugde deelt. Zo ook in God. De Personen in God zijn zo grootmoedig dat zij niets voor zich alleen willen hebben. Het toppunt van vreugde is niet mijn vreugde, maar de vreugde voor de ander. Als de Vader zijn vreugde over de Zoon niet kon delen met de Geest, zou Hij in die vreugde toch weer eenzaam zijn. Samen met de Geest bemint Hij zijn Zoon. En omgekeerd bemint de Zoon samen met de Geest de Vader. Zo is de Geest de eenheid van Vader en Zoon.

Wezenlijk voor de hoogste liefde in God, is dat God Drie is. Voor de liefde hebben we minstens twee personen nodig. Maar waarom drie? Als twee menselijke personen verliefd op elkaar geraken leven ze in een eigen wereld waarin al de anderen worden uitgesloten. Zo kan het ook zijn als wij verliefd worden op God. We kunnen ons opsluiten in ons eigen wereldje, samen met God. Maar verliefdheid is nog geen liefde. Want liefde, echte liefde is niet éénkennig. *Beminnen, dat is niet elkaar bekijken, maar samen kijken in dezelfde richting*, zoals Richard van St. Victor, een schrijver uit de twaalfde eeuw, ons voorhoudt. Zo ook in de Drie-eenheid. In de omarming van Vader en Zoon is er ruimte voor de derde, ja zozeer zelf dat de omarming, de liefde zelf een persoon is: de heilige Geest. Vader en Zoon kijken samen naar de Geest, die zo tot leven komt. Juist omdat Hij tot leven komt in de Liefde van Vader en Zoon, daarom is Hij de levensschenker.

Bij alles wat God betreft, geldt: wat in God gebeurt (ad intra), heeft zijn uitwerking naar buiten (ad extra). In de omarming tussen Vader en Zoon, die de Geest is, is ruimte voor de ander, voor de anderen, voor de schepping. Liefde wil immers mededelen: God wil zijn binnentrinitaire liefde mededelen en Hij maakt binnen Vader en Zoon ruimte voor de totale schepping. De Vader schept de wereld om de Zoon in die schepping te beminnen, om zijn Liefde (de Geest) voor zijn Zoon mee te delen en in de schepping door de Zoon bemind te worden.

Echte liefde is nooit exclusief, maar inclusief. Het sluit een ander niet uit, maar juist in. «Beminnen, dat is niet elkaar bekijken, maar samen kijken in dezelfde richting.» Er is dus met een verschil tussen een verliefd paartje, dat alleen naar elkaar kijkt. Daar is de relatie exclusief, de wereld om hen heen bestaat niet meer voor hen. De liefde moet zich dan nog verdiepen tot echte liefde, waardoor er ook weer plaats komt voor de anderen: allereerst kinderen, maar ook voor familieleden, kennissen, vrienden. Waar liefde heerst is iedereen welkom. Liefde maakt ruimte.

7. DE VADER WIL IN DE WERELD DE ZOON BEMINNEN

In hoe verre is mijn liefde tot God zo'n echte liefde dat het de medemens niet uitsluit (alleen tussen God en mij, de rest staat daar buiten), maar juist insluit: als het ware de sociale dimensie van de liefde. We zien hier het samengaan van naastenliefde en liefde tot God. Dat wil zeggen, onze liefde tot God kan zich zo verdiepen dat ik met de ogen van God naar de ander ga kijken, dat ik met de liefde van God de ander ga beminnen. We moeten nog een stap verder gaan en vanuit de Drie-eenheid zeggen: dat de Vader in mij de Zoon kan ontmoeten in de ander en Hem in die naaste kan beminnen en bemind worden.

Dit zijn mooie woorden. Maar laat deze werkelijkheid eens tot u doordringen: begint het u niet te duizelen. Mijn kleine, gebrekkige liefde wordt opgenomen in de liefdesstroom van Vader naar Zoon en van Zoon naar Vader. Dit zijn geen dorre woorden. Overweeg dit eens, wees ontzet, laat u overrompelen. Laat u overweldigen door deze gedachten. U kunt de Liefde van de Vader door u laten stromen naar de Zoon in de ontmoeting met de medemens. Zo wordt uw kleine armzalige liefde opgenomen in die volledige liefde tussen Vader en Zoon.

U, ja u, u bent dragen van die Liefdesgeest van de Vader die in uw medemens de Zoon wil beminnen. En in de Liefdesgeest van de Zoon mag u die Vader-liefde beantwoorden. God bemint als het ware zichzelf in ons. God bemint zichzelf, dat wil zeggen: de Vader en de Zoon beminnen elkaar in de Geest. De Vader bemint de Zoon in elke schepsel, maar speciaal in elke mens, omdat de mens beeld van God is. Dé mens, dat is Christus.

Het hele geestelijk leven bestaat er in om in die omstrengeling van Vader en Zoon binnen te treden. De Vader ademt zijn liefde naar de Zoon en de Zoon ademt zijn Liefde terug.

8. WAARTOE ZIJN WIJ OP AARDE?

Waar toe zijn wij op aarde? Zo luidde de eerste vraag uit de oude katechismus die sinds Trente in gebruik was. Het antwoord heeft zich in de loop der tijd uitgebreid. Eerst luidde dit: "Wij zijn op aarde om God te dienen." Vervolgens werd het: "om God te dienen en daardoor in het hiernamaals gelukkig te worden." Tenslotte luidde het antwoord, zoals ik het op de lagere school heb geleerd: "wij zijn op aarde om God te dienen en daardoor hier en in het hiernamaals gelukkig te worden." Al deze antwoorden zijn niet verkeerd, maar ze schieten wezenlijk te kort. Ze proberen het doel van de mens in hemzelf te zoeken: we zijn er voor ons eigen geluk. De Katechismus van de Katholieke Kerk uit 1993 (vertaling 1995) begint met de woorden:

God die oneindig volmaakt en gelukkig in zichzelf is, heeft, uit zuivere goedheid, in vrijheid de mens geschapen, om hem te laten delen in zijn eigen gelukkig leven. Als we het doel van de mens willen begrijpen, kunnen we dit alleen vanuit God. Hij wil ons Leven schenken, niet zo zeer biologisch en psychisch leven, maar geestelijk en eeuwig leven, of anders gezegd: Zichzelf. Wij zijn op aarde om door God bemind te worden, om zijn kinderen te worden, om opgenomen te worden in zijn binnen-trinitair leven van Drie-ene God. Dat is het grote heilsplan dat God met ons voor heeft, al vanaf het begin van de schepping, al van vóór de zondeval. Daarin vinden we de diepste reden van de Menswording. Na de zondeval waren kruis en verlossing de weg om dit te bereiken. Maar ook zonder zondeval hebben de woorden van sint Petrus en de Kerkvaders hun volle betekenis: God is mens geworden, opdat de mens zou delen in het goddelijk wezen, opdat de mens zou delen in het goddelijk en eeuwig leven, opdat de mens door deelname God zou worden.

Wij zijn op aarde om door God bemind te worden. Punt! Geen punt komma of komma, maar een punt. En dan volgt er een hele tijd niets. Tenslotte mogen wij dan proberen daaraan te beantwoorden, ieder naar zijn maat en kunnen. God zelf zal ons de kracht geven om eraan te beantwoorden. Het enige dat Hij vraagt is: laat je door Mij beminnen. Doe wat u kunt en laat al die vragen achter u, zoals: doe ik wel genoeg, doe ik het wel goed, moet ik niet zus of zo?

Het eerste en belangrijkste wat wij als christen te doen hebben, is ons laten beminnen door God, Hem die kans te geven. En dat doen we in het gebed. Want in het gebed zal de Geest ons alles doen herinneren. Hij zal ons opnieuw inneren, terug brengen naar onze bron en oorsprong, de Vader. Hij zal ons naar binnen keren waar Christus in ons is. Pas vanuit dat innerlijk zijn wij in staat tot uiterlijk handelen volgens Gods wil.

In de stilte van ons hart is het de Vader die de Zoon bemint. Het is de Zoon die in ons hart met de Vader alle zonen en dochters bemint. Daarom leren de heiligen ons dat naastenliefde ten diepste betekent: Christus in mij die de naaste bemint. Dat betekent het om christen te zijn: Christus in ons. *Niet ik leef meer, maar Christus leeft in mij.*

9. TENSLOTTE: DE HEILIGE GEEST

De Heilige Geest: we weten toch wel het een en ander van Hem. We weten vooral wat Hij in ons kan en wil bewerken. Maar we leren Hem alleen kennen als we Hem zijn gang laten gaan in ons hart. We vragen en bidden deze dagen om zijn zevenvoudige gaven. Maar bidden we vooral om de gave, namelijk Hemzelf. Dat Hij de drie-ene God in ons

hart doet ontwaken en in ons het vuur van zijn Liefde ontsteekt. Wat er dan kan gebeuren, zien we bij onze moeder Maria. In Maria zien we wat de Heilige Geest met ons van plan is. Als u wilt ontdekken waartoe de Heilige Geest allemaal in staat is, kijk dan naar Maria. Kardinaal Danneels heeft Maria genoemd: de ikoon van de Heilige Geest. Een ikoon drukt uit wat de schilder beleeft. Zo zou je van Maria kunnen zeggen: Zij drukt uit wat de heilige Geest kan en wil beleven in ieder van ons. In Maria heeft de heilige Geest zich geheel kunnen uitleven. Er is niets wat de heilige Geest in een mens kan, of Hij heeft het waargemaakt in Maria. Maria is dan ook ten volle Bruid van de Heilige Geest. Ze staat geheel open voor Zijn werking, is vol van genade. Haar 'fiat' was volkomen, haar ja-woord volledig. Ons ja-woord is meestal maar een gedeeltelijk ja.

Daarom sluiten we ons deze noveen speciaal aan bij haar. Wij allen blijven *eensgezind volharden in het gebed, samen met de vrouwen, met Maria de moeder van Jezus en met zijn broeders.* (Hand. 1,14)

En bidden we dan samen met de gehele Kerk:

God, Gij hebt ons de toegang ontsloten tot het eeuwig leven door de verheerlijking van uw Gezalfde en de verlichtende komst van de Heilige Geest. Wij vragen U: mogen wij delend in deze grote gave, groeien in toewijding aan U en komen tot een groter geloof.

Door Christus onze Heer. Amen.